

KENDİLİK PSİKOLOJİSİ KURAMI

12.

BÖLÜM

Sehra AKSU¹

GİRİŞ

Narsisizme atfedilen olumsuz özellikler Kohut'un ortaya koyduğu Kendilik Psikolojisi Kuramı ile yeniden gözden geçirilmiş ve bu kuram sayesinde narsisizme bakış açısı olumlu değişiklere uğramıştır.

Sınırları oldukça engin olan narsisizm konusunda kendilik (self) ve ben (ego) kavramlarını birbirinden ayıran ilk kişi Heinz Hartmann'dır (1). Bunun dışında "Ego Psikolojisi"nin kurucularından sayılan Erik Erikson'un egonun ruhsal aygıtın bir parçası olmanın da ötesinde çocuğun çevreyle etkileşiminde ve kimlik oluşumundaki önemine dikkat çekmesi, Mahler'in insanlardaki anne-çocuk sembiyotik kökenin evrenselliğine dikkat çekmesi, 20. yüzyılın ikinci yarısında Edith Jacobson'un kendilik ve nesneler dünyası üzerine araştırmaları, aynı yıllarda Annie Reich'in özgüven ve narsistik oryantasyonla ilgili klinik katkıları psikanalistlerin nesneler dünyasına artan bir ilgi göstermelerinin önünü açmıştır (2).

TEMEL KAVRAMLAR

Kendilik

Zihinde sürekliliği olan bir yapıdır ancak zihnin bir aygıtı değildir. Kendilik tasarımları id, ego ve süper egoda da bulunur (2). Kendiliği benin işlevlerinin örgütleyici merkezi olarak da düşünmek mümkündür (1,3). Jacobson benliğin fiziksel ve ruhsal alanlardaki yetilerinin olgunlaşarak kendilik imgelerini oluşturduğunu, kendilik imgeleri

ve tasarımlarının çevre, nesne ve kendiliğin daha gerçekçi tasarımlarına dönüşerek, bütünleşerek ve kendilik adını aldığı söyler.

Kendilik, kişinin kendini örgütlenmiş ve gelişmiş, zaman ve uzamdan ayrılmış, kendine has özellikler gösteren bir bütün olarak algılamasıdır. Bu algının duygusal yanırsa kimlik olarak nitelendirilir (4).

Kendilik Nesnesi

Kendimizin bir parçası olarak yaşantıladığımız nesnelerdir. Bebek başlangıçta sahip olduğu ancak kaybettiği mükemmellik ve tüm güçlülük hallerini yeniden oluşturmak için kendilik nesnesi işlevlerini kullanır. Terapi sürecinde olan şey de aslında budur; hasta bu işlevleri istikrarlı bir şekilde kendisi yapmaya başlayana dek analistin hasta için bir kendilik nesnesi işlevi görmesidir (5).

Kohut'a göre narsisizmin karşıtı nesne ilişkisi değil nesne sevgisidir (6).

Aynalama

Bebeğin "mükemmelliğinin" anne tarafından çocuğa yansıtılmasıdır. Anne ile çocuk arasındaki etkileşim genelde görsel alanda annenin gözlerindeki ışıla çocuğun gösterisine yanıt vermesi şeklinde olsa da ağız ve çevresi başta olmak üzere dokunsal ve işitsel alan da benzer işlevleri görebilir. Annenin çocuğun varlığından ve yaptıklarından duyduğu hoşnutluk onun oto-erotizmden (parçalanmış kendilik aşaması), uzayda bütünlüğü, zamanda sürekliliği olan fiziksel ve zihinsel olarak bütünleşmiş bir kendilik aşamasına geçişini sağlar (7-9).

¹ Uzman Doktor, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Bursa Yüksek İhtisas Eğitim Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Kliniği, uzmdrsehraaksu@gmail.com ORCID iD: 0000-0002-9875-3224

KAYNAKÇA

- Hartmann H. Ego psychology and the problem of adaptation. New York: International Universities Press; 1958.
- Kohut H. Kendiliğin çözümü. Çeviri: Atbaşoğlu C, Büyükal B, İşcan C. İstanbul: Metis Yayınları; 2019.
- Hartmann H. On rational and irrational action. In: Essays on ego psychology. New York: International Universities Press, 1964; p. 37-68.
- Odağ C. Kendilik kimlik. Ergenler içinde. 3. baskı. İzmir: Odağ Psikanaliz ve Psikoterapi Eğitim Hizmetleri Ltd Şti; 2017; s.1-19.
- Kohut H. Narsisistik kişilik bozukluğunda analizin sona erdirilmesi, Çeviren: Cebeci O. Kendiliğin Yeniden Yapılanması içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2017; s.23-66.
- Kohut H. Forms and transformations of narcissism. J Amer Psychoanal Assn. 1966;14: 243-72.
- Rangell L. The psychology of poise. Int J Psycho-Anal. 1954;35:313-32.
- Kleeman JA. The Peek-a-boogame. psychoanal. Study Child. 1967;22: 239-73.
- Nagera H. Autoerotism, autoerotic activities, and ego development. Psychoanal Study Child. 1964;19: 240-55.
- Kohut H. Psikanalizin bir kendilik psikolojisine gereksinimi var mı? Çeviren: Cebeci, O. Kendiliğin Yeniden Yapılanması içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2017; s.66-119.
- Kohut H. Narsisistik aktarımlarla ilgili klinik ve teknik sorunlar. Çevirenler: Atbaşoğlu C, Büyükal B, İşcan C. Kendiliğin çözümü içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2019; s.179-273.
- Freud S. The interpretation of dreams. Standart ed. and 5th ed. Londra: Hogarth Press; 1953.
- Kohut H. Tüm güçlü nesnenin terapide etkinleşmesi. Çevirenler: Atbaşoğlu C, Büyükal B, İşcan C. Kendiliğin çözümü içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2019; s.49-100.
- Kohut H. Büyükleme kendiliğin terapide etkinleşmesi. Çevirenler: Atbaşoğlu C, Büyükal B, İşcan C. Kendiliğin Çözümü içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2019; s.103-175.
- Lichtenberg J, Lachmann F, Fosshage JL. Self and motivational systems. Hillsdale, NJ: The Analytic Press; 1992.
- Fosshage JL. Toward reconceptualizing countertransference. Int J Psychoanalysis. 1994;75: 265-280.
- Kohut H. Giriş değerlendirmeleri. Çevirenler: Atbaşoğlu C, Büyükal B, İşcan C. Kendiliğin Çözümü içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2019; s.21-46.
- Kohut H. İki kutuplu kendilik, Çeviren: Cebeci O. Kendiliğin yeniden yapılanması içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2017; s.141-175.
- Stolorow RD, Lachmann FM. Psychoanalysis of developmental arrests. New York: International Universities Press; 1980.
- Miller JP. How Kohut actually worked. Progress in Self Psychology. 1985;1: 13-32.
- McWilliams N. Psychoanalytic diagnosis. New Jersey: The Guilford Press; 1994.
- Kohut H. Oidipus kompleksi ve kendilik psikolojisi. Çeviren: Cebeci O. Kendiliğin yeniden yapılanması içinde. İstanbul: Metis Yayınları, 2017; s.176-196.
- Kohut H. Introspection, empathy and the semi-circle of mental health. International Journal of Mental Health. 1982;63: 395-407.
- Stolorow RD, Brandchaft B, Atwood GE. Psychoanalytic treatment. An intersubjective approach. Hillsdale, New Jersey: The Analytic Press; 1987.
- Freud S. On narcissism. Standart Ed. Londra: Hogarth Press; 1957.
- Hartmann H. Understanding and explanation. In: Essays on ego psychology. New York: International Universities Press, 1964; p.369-403.
- Erten Y. Kendilik psikolojisi: Heinz Kohut ve takipçileri. (16/11/2019 tarihinde <http://www.anadoluppd.com/86-2/> adresinden ulaşılmıştır.)